

Turák a déli végeken

Herkulesfürdő

Krassó – Szörény megyéhez tartozik és könnyen megközelíthető akár vonattal akár személyautóval, a Temesvár – Lugos – Karánsebes útvonalon.

A vad és zuhatagos Cserna völgyében, hatalmas meredek hegyekkel körülvéve, 168 méter tengerszint feletti magasságban fekszik, 5 km-re a 6-os főúttól. Fennséges panorámát nyújt a település fölé magasodó Domoglád fehér, impozáns meszkőszikláival, mely a Mehádiai hegység része. A Cserna folyó túloldalán húzódik a jóval erdösebb Cserna hegység. A település lakossága 6.400 fő, abból csupán 95 a magyar.

Az egykoron virágzó fürdőélettel büszkélkedő település az Osztrák-Magyar Monarchia egyik leghíresebb és legszebb fürdőhelye volt. Fejlődéséhez hozzájárult a térség kitűnő ionizált levegője, amely megfelel a 3.000 méteres magasságnak.

Herkulesfürdő Európa legrégebb ismert fürdője, hiszen vizének gyógyerejét már a rómaiak is ismerték és használták. Trajánusz császár idejében (105 – 107 között), már fürdőket létesítettek itt “*Ad aquis Herculi sacerdos*” (Herkules szent vizeihez) vagy “*Thermae Hercului ad Mehadium*” (Herkules mehádiai hévizei) megnevezésekkel.

A népvándorlások korában és a török hódoltság idején, szinte teljesen elpusztult. Csúpan az 1.700-as évek közepén, gróf Hamilton osztrák altábornagy indítványára rendelte el III. Károly számos épület felépítését a római romok alapjára – a máig is meglévő Herkules fürdőházzal együtt – de ezeknek nagy része 1.737-ben, egy török betörés következtébe elpusztult.

1773 nyarától egyre többen látogatják, miután egy bécsi orvos ellemezte vizeit és megállapította csodálatos gyógyhatásukat. A lassanként kiépülő fürdő azonban a török-osztrák háborúk éveiben (1788 – 1792) ismét elpusztul. A fürdőt csúpan 1.817-ben kezdik nagy erővel újjáépíteni. Utakat építenek, szabályozzák a Cserna folyót. Ekkor vette fel a mai napig használt Herkulesfürdő nevet, az addig viselt *Mehádiai fürdők* elnevezés helyett.

A fürdőhely fénykorát 1852 után élte. Ekkor épült fel a mai napig látható, számos épülete, mint a gyógycsarnok, a Rezső és a Ferenc József udvar, a kupolás Szapáry fürdő és számos magánvilla. A Monarchia előkelőségei, köztük Ferenc József császár és felesége Sisi, gyakran és szívesen tartózkodtak Herkulesfürdön.

A XIX. század második felében tovább nő a fürdő hírneve, hiszen számos diplomata találkozó helye lesz. A Vaskapu-csatorna felavatásakor Herkulesfürdön találkozott Ausztria-Magyarország, Románia és Szerbia uralkodója.

1945 után a fürdőtelepülés infrastruktúrája fokozatosan romlik, annak ellenére, hogy számos 10 emeletes szálloda épül a település új részén. Sajnos a Monarchia fénykorát idéző épületek álaga nagyon rossz, elhanyagolt állapotban vannak (bármerre tekintünk: hulló vakolat, törött ablakok...), de közöttük sétálva, így is felidézhető a rég letűnt, békebeli világ hajdani pompája.

A Cserna folyó mentén 4 km távolságon belül, 16 kénes és konyhasót tartalmazó hőforrás található. Ezek a források Európa leghatékonyabb hőforrásai közé tartoznak. Orvosi ajánlatra – fürdő vagy ivókúraként – a krónikus reuma, légzési zavarok, emésztési gondok, szembetegségek, kezdő cukorbetegség, higgyan és ólommérgezés kezelésére hatásosak. Fontosabb fürdők: Herkules (67 °C), Mária (54 °C), Erzsébet (55 °C), József (54 °C), stb. A térség éghajlata enyhe, az évi középhőmérséklet +14 °C, mivel a környező magas hegyek felfogják az erős szeleket.

A Cserna völgye és környéke, mely a 24.000 km² kiterjedésű Domogled-Cserna Nemzeti park része, kítűnő túrázási helyszín a bakancsos-hátizsákos turisták számára, hiszen számos csodálatos látnivaló található itt, nem messze a Cserna völgyében vezető a 67D számú autóúttól. A túrák során fokozott odafigyelés, illetve megfelelő öltözködés szükséges, mert gyakran találkozhatunk viperával. A magas sziklákon honos a mediterrán jellegű Magyar fenyő (*Pinus Hungarica*).

Herkulesfürdő legfontosabb épületei a Domogled lábánál épült, Gyógycsarnok és Kaszinó. Előttük található a Gizella park, ennek középpén egy hatalmas, idetelepített mamutfenyő tornyosul.

A gyógycsarnokot zárt folyosó köti össze a Rudolf és a Ferenc József udvarral. Ezt azért építették, hogy hideg idő esetén az előkelő császári vendégek ne menjenek ki a szabad ég alá. A két hatalmas palotával szemben található az Erzsébet villa, ahol számtalanszor megszált a császárné. A Cserna jobb partján található a francia reneszánsz stílusban épült, kupolás Szapáry fürdő (a törött ablakokon keresztül be lehet kukucskálni és el lehet képzelni a monarchiabeli idők báltermeinek hangulatát). A kétemeletes épületekkel övezet főtéren emelkedik az 1847-ben állított szürke márványból faragott kút, melyen az ágyúfémből öntött Herkules vas szobra áll.

Fontosabb, de nem túl nehéz bakancsos túrázási lehetőségek:

- A Fehér Kereszt (Crucea Albă) kilátóhely - Domogled csúcs

Herkulesfürdő fölött húzódó sziklás magaslat. A feljutás nem tulságosan nehéz. Könnyen megközelíthető a belvárosból, akár gyalogosan is, ahonnan táblák irányítják a turázót. Csupán a “Domogled” elnevezést kell keresni. A Herkulesfürdőre vezető felső úton kell haladni, innen indul a sárga sáv turistajelzés, amely a csúcsig vezet kb. 4 óra alatt. Egy nem túl erős erdei kapaszkodó után elérhető a Fehér Kereszt (Crucea Albă) kilátóhely, ahonnan csodálatos a kilátás a városra és a Cserna völgyére. A “Macskák ösvénye” turistaúton haladva tovább, elérhető az 1.105 méter magas Domogled csúcs, amelyen az országhatár húzódott a történelmi Magyarország és Románia között. Az ösvény meredek és sokszor omlásveszélyes. Útközben meglátogatható a Şerban barlang mivel az ösvény ott halad el mellette. Vízet vinni kötelező mert az úton nincsen forrás.

- Vânturătoarea (Szeles) vízesés

A Baia de Aramă felé vezető 67D számú út szerpentinjein kell elindulni. Miután elhagyjuk a Cserna folyón létesített víztározót, a 12-es kilométerkőnél találunk egy betonhidat. Innen indul a piros kereszt turistajelzés. Egyórás, nem túl nehéz erdei kapaszkodó után megpillantható a két egymásra merőleges meredek sziklalfal találkozásának hasadékaról lezúduló vízesés: a Dél Amerikai Anghel-hez hasonló. Rövid gyaloglás után megközelíthető a vízesés. Választhatunk: vagy a vízesés lábához ereszkedünk le, vagy mögéje bujunk a sziklapárkányon.

- Czeszna szoros (Cheile Tásnei)

Kihagyni nem érdemes mivel nagyon könnyen megközelíthető. Herkulesfürdőt elhagyva a Baia de Aramă felé vezető 67D számú úton 14 km után található egy panzió, mellőle indul a kék-kereszt jelzés. Egy komolyabb, 25 perces erdei kaptató után érhetők el a szoros bejáratát jelző sziklák, innen beláthatunk a hajdani ezer éves határt jelző völgybe. Az ösvény kezdetben magas sziklák között halad, majd fokozatosan ereszkedik le a patak völgyébe, míg a szoros végénél, ahol egy vízimalom található, újra emelkedni kezd. A túra jövetmenet kb. 3 óra. Víz nem szükséges, de a viperákra figyelni kell: főleg a sziklás, napsütötte részeken. A szoros jelképe a Magyar fenyő (*Pinus Hungarica*).

A Vânturătoarea vízesés és a Czeszna szoros egy nap alatt bejárható.

- Roșet vízesés

A vízeséshez a piros pont turistajelzés vezet, aminek kiindulási pontja megtalálható a Hétforrás kempingtől (Camping Șapte Izvoare) 300 méterre, a Baia de Aramă felé vezető úton fölfelé. A vízesés 2 óránnyi, kisebb-nagyobb emelkedőkkel tarkított gyaloglás után érhető el. A vízesés sajnos 2007 májusába teljesen ki volt száradva, csupán a sziklás Roșet patak medre volt látható.

Balázs István

A cikksorozat megjelent

a **Magyar Turista** magazin

2008 januári, illetve februári számaiban

Kapcsolat: balazsistvan75@yahoo.com